

Suomen kestävän
kehityksen toimikunta

Finlands kommission
för hållbar utveckling

Finnish National Commission
on Sustainable Development

Muistio

Kestävän kehityksen toimikunnan kokous 20.11.2024

Pikkuparlamentin auditorio

Kokouksen teemat: Ekologinen kestävyys ja kestävän kehityksen toimikunnan ajankohtaiset asiat

Kokouksen avaus

Puheenjohtaja, pääministeri Petteri Orpo avasi kokouksen klo 10.04. Puheenjohtaja toi avauksessaan esiin suomalaisten laajan yhteisen sitoutumisen ilmastotoimiin ja luontokadon pysäyttämiseen kertomalla muun muassa puoluejohtajien ilmasto- ja luontopolitiikan pyöreän pöydän keskustelusta. Puolueet pitävät ilmastonmuutosta ja luontokatoa suurina haasteina ja ripeiden ratkaisujen niihin löytämistä erittäin tärkeänä. Puolueiden näkemykset ratkaisukeinoista voivat olla erilaisia, mutta keskeisistä tilannekuvista vallitsee yhteisymmärrys.

Puheenjohtaja totesi puhtaan energian tuotannon merkittävä lisääminen ja investoinnit teollisuuden päästöjen vähentämiseen ovat sekä tulevan Euroopan komission että Suomen hallituksen työn keskiössä. Suomessa teknisten hiilinielujen lisääminen on myös tärkeää, etenkin huomioiden Suomen metsiin ja muihin luonnonnieluihin liittyvät haasteet. Suomen hallitus on sitoutunut tekemään ilmasto- ja luontopolitiikkaa yhtenä kokonaisuutena tiedemaailman viestin mukaisesti. Puhtaaseen energiaan ja teollisuuden päästöjen leikkaamiseen investoimisen lisäksi hiljattain annettiin esitys jätevesien Saaristomereen päästymisen estämiseksi. Palokin koskien vapauttaminen on merkittävä aloite vaelluskalakantojen elvyttämiseksi, mutta työssä tarvitaan tueksi kansalaisyhteiskunnan panosta.

Myös kansainvälinen yhteistyö on keskeistä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Puheenjohtaja kertoi Suomen kanssaperustaman valtionvarainministerien ilmastokoalition työstä muun muassa hiilen hinnoittelun edistämiseksi. Suomi jatkaa tätä työtä osana Saksan ilmasto-COP28:ssa Dohassa perustamaa valtionjohtajien ilmastokoalitiota. Puheenjohtaja lupasi kertoa toimikunnalle valtionjohtajien koalition työn edistymisestä jatkossakin.

Toimikunnan varapuheenjohtaja Saana Ylikruuvi johdatti toimikuntalaiset luonnon monimuotoisuutta koskevan Mentimeter-kyselyn läpi. Viiden kysymyksen kyselyssä oma lähiluonto ja kansallispuistot nousivat osallistujille läheisimmäksi luonnoksi. Suurin osa osallistujista oli huolissaan sekä Suomen että maailman luonnon tilasta. Maailman luonnon tila herätti suurinta huolta. Toimikuntalaiset olivat yksimielisiä siitä, että luonnon monimuotoisuuden edistäminen on taloudellisesti kannattavaa.

Kestävän kehityksen ajankohtaiset asiat

Toimikunnan pääsihteeri Eeva Furman esitteli toimikunnan toimenpidesuunnitelman valmistelun tilanteen. Tällä hetkellä kymmenestä toimenpiteestä koostuva luonnos on valmisteltu vuoden 2024 aikana järjestetyissä työpajoissa ja toimikuntalaisilla on vielä mahdollisuus kommentoida suunnitelmaa kirjallisesti vuoden 2025 alussa. Toimenpidesuunnitelma on tarkoitus hyväksyä ensi vuoden ensimmäisessä kokouksessa 11.2.2025.

Samassa kokouksessa esitellään Suomen YK:lle valmisteleman kestävän kehityksen maaraportin (voluntary national review, VNR) luonnosta.

Kevään 2025 kokoussuunnitelmaan sisältyy tällä hetkellä myös yhteiskokous Kehityspoliittisen toimikunnan kanssa 4.3.2025 sekä yhdessä eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan kanssa järjestettävä kestävän kehityksen tila ja tulevaisuus -vuosiseminaari toukokuussa.

Pääsihteeri kertoi tiiviisti Suomen kestävän kehityksen maaraportin valmisteluprosessia ja raportin painopisteitä, joita ovat muun muassa tietopohjaisuus, laajapohjainen yhteistyö kaikkien yhteiskunnan toimijoiden kanssa sekä tulevaisuusorientaatio. Raporttiin sisältyy jälleen sidosryhmien riippumaton arvio Suomen Agenda2030:n toimeenpanosta kunkin kestävän kehityksen tavoitteen osalta. Arvion valmistelua koordinoi suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo ja yritysten näkemysten osalta YK:n yrityskumppanuusohjelma UN Global Compact Suomen verkoston. Nuorten osallistumista prosessiin painotetaan erityisesti ja muun muassa Nuorten Agenda2030 -ryhmän jäsenet ovat olleet aktiivisesti mukana sidosryhmien arvioinnin tuottamisessa. Lisäksi nuoret tuottavat oman 3200 merkin mittaisen arvion Suomen Agenda2030-toimeenpanosta maaraporttiin.

Ilmasto ja luonto osana kestävästä kehityksestä

Ympäristöministeriön kansliapäällikkö Juha Damski esitteli YK:n ja EU:n keskeisiä ilmasto- ja luontopolitiikan prosesseja sekä niiden vaikutuksia Suomen kansalliseen työhön ja tavoiteasetantaan. Damski korosti ilmasto- ja luontopolitiikan vahvaa keskinäistä kytköstä ja tarvetta kehittää ratkaisuja ilmastomuutoksen hillintään ja luontokadon pysäyttämiseen yhdessä.

Tulevan Euroopan komission ilmastopolitiikan keskiössä on ilmastopolitiikan jatkuvuus ja sen keskeisiä elementtejä ovat niin sanottu Fit for 90 -toimenpidekokonaisuus, uusi ilmastoarkkitehtuuri, puhtaan teollisuuden sopimus (Clean Industrial Deal) sekä uuden tyyppinen lähestymistapa kilpailupolitiikkaan.

EU:n aloitteet luonnonvaramarkkinoiden kehittämiseksi sekä kestävyysraportointidirektiivin toimeenpano vahvistavat yksityissektoriin kohdistuvaa ohjausta ilmasto- ja luontotoimien vauhdittamiseksi. Kiertotalous vahvistaa kestävän talouskasvun edellytyksiä tuottaessaan uudenlaisen yritystoiminnan mahdollisuuksia, luonnonvarojen säästöä sekä päästövähennyksiä. Oxford Economicsin tutkimuksen mukaan päästövähennystoimet ja talouskasvu kytkeytyvät toisiinsa siten, että kunnianhimoiset ilmastotoimet vahvistavat taloutta.

Kansliapäällikkö Damski veti tiiviisti yhteen myös YK:n luontokokouksen tuloksia. Useista asiakohdista, kuten alkuperäiskansojen aseman vahvistamisesta neuvotteluissa saatiin yhteisymmärrys. Paljon odotetut, isot rahoitusta ja uuden Kunmingin-Montrealin biodiversiteettikehikon toimeenpanosääntöjä koskevat päätökset jäivät kuitenkin tekemättä. YK:n ilmastoneuvottelut olivat kokouksen aikaan edelleen käynnissä Bakussa Azerbaidžanissa.

Nuorten ilmasto- ja luontoryhmän jäsenet esittelivät 25.-26.10.2024 järjestetyn nuorten ympäristöhuippukokouksen julkilausuman. Huippukokoukseen osallistui yli 300 eri ikäistä nuorta. Kokouksen teemoja olivat metsät ja luonnon monimuotoisuus, kestävä ruokajärjestelmä, ilmastotoimet sekä hyvä elämä planeetan rajoissa. [Julkilausuma on luettavissa täältä.](#)

Tiedepaneelien ja Nuorten Agenda2030 -ryhmän kommenttipuheenvuorot

Tiedepaneelien ja Nuorten Agenda2030 -ryhmän kommenttipuheenvuoroissa korostuivat tarve ratkaista ekologiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyteen liittyviä kysymyksiä yhdessä niiden vahvan keskinäisen kytkeytyneisyyden vuoksi. Kestävyysmurroksen tilan mittaamista tulisi uudistaa tuomaan paremmin yhteen kestävyden eri ulottuvuuksia. Laajempiin mittareihin perustuvat tilannekuvat luovat

kokonaisvaltaisempaa kuvaa. Ekologisen kestävyys osalta esimerkiksi ilmastotoimet etenevät päästöjen pienentyessä, luontokadon pysäyttäminen ei. Suomen talous kasvaa, mutta työllisyysaste ei. Sosiaalinen kestävyys ja reilu murros on kaiken kestävä muutoksen keskiössä.

Kommenttipuheenvuoroissa todettiin ilmastotoimilla olevan maailmanlaajuisesti tarkastellen enemmän ja enemmän kiire. Globaalisti tarvitaan esimerkkejä maista, jotka pystyvät tekemään päästövähennyksiä hiilibudjetin näkökulmasta ajoissa ja oikeudenmukaisesti. Suomella on kaikki mahdollisuudet onnistua toimeenpanemaan kansallinen hiilineutraaliustavoitteensa näiden periaatteiden mukaisesti, toteuttaen ilmasto- ja luontotoimia samanaikaisesti. Vihreä siirtymä on keskeinen osa talouspolitiikkaa.

Katsottiin myös, että kansallinen luontostrategia ja sen toimeenpanosuunnitelma tulisi valmistella nopeasti kansainvälisten sitoumusten ja EU-velvoitteiden mukaisesti. Toimenpiteiden tulee olla aikaan sidottuja ja määrällisesti riittäviä. Pysyvän suojelun katsottiin olevan paras tapa turvata luonnon monimuotoisuutta. Saamelaisalueella metsien suojelu tulisi toteuttaa osallistavan prosessin kautta. Vanhojen metsien suojeluun sitoutuminen koskee kaikkia, myös yksityisomisteisia metsiä, joiden suojelun toteuttamiseen METSO-ohjelma tarjoaa työkalun, jolla taloudelliset menetykset voidaan kompensoida yksityisille metsänomistajille. Aiheuttaja maksaa -periaate on tärkeä tapa osallistaa yksityissektori myös luontotoimiin ja sitä voitaisiin toimeenpanna esimerkiksi uuden luontolain kautta istuttamalla luonnonvaramarkkinoiden kehittäminen osaksi sitä.

Todettiin myös, että kansainvälispoliittinen tilanne vaikeuttaa maailmanlaajuisesta kestävä kehityksen työtä eikä Yhdysvaltain presidentinvaalien tulos auta tässä. Suomella on kaikki mahdollisuudet tehdä kunnianhimoisempaa ilmasto- ja luontopolitiikkaa. Valtionyhtiöt tulee ottaa vahvemmin kansalliseen työhön mukaan. Toiveikkaan tulevaisuudennäkymän säilyttämiseksi nuoret tarvitsevat nykyisiltä päättäjiltä konkreettisia päätöksiä, joilla muun muassa leikataan kasvihuonekaasupäästöjä ja vahvistetaan hiilinieluja, lakkautetaan ympäristölle haitalliset tuet, lisätään metsien suojelua ja tuodaan ilmasto-oikeudenmukaisuus päätöksenteon keskiöön.

Toimikunnan keskustelu

Keskustelussa kiitettiin toimia Palokin koskien vapauttamiseksi. Luonto- ja ilmastotavoitteiden toimeenpanoa tulisi kuitenkin tehostaa entisestään – tavoitteet voivat usein olla kestävällä tasolla, mutta niiden toteutus ei etene tarvittavalla nopeudella. Kestävä talouskasvun edistämiseksi tulisi tarkastella vahvemmin kaikkia muita kestävyys ulottuvuuksia myös. Vastauksena todettiin, että esimerkiksi Risto Murrin johtamassa Kasvuriihi-työssä vihreä siirtymä on yksi keskeinen osa ja itsessään kestävä kasvu pitää sisällään muutkin kestävyys ulottuvuudet. Kaikki voivat osallistua Kasvuriihi-työn avoimeen kyselyyn vielä 24.11. asti ja kaikki näkemykset ja ideat toivotaan lämpimästi tervetulleiksi.

Kulttuurin potentiaali kestävyysmurroksen edistämiseksi tunnustetaan laajasti. Kulttuuri- ja taidemaailma on vahvasti sitoutunut edistämään siirtymää kohti ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä yhteiskuntaa ja tämä on näkynyt myös kulttuuripoliittisen selonteon valmistelussa.

Energian säästäminen on merkittävä keino vahvistaa kestävyys siirtymää. Ylikulutus on yksi planetaarisen kolmoiskriisin keskeisimmistä syistä ja myös kestävä kehityksen toimikunta voisi osallistua sen ratkaisemiseen. Yrityksiä haastetaan työhön tutkimuksen kautta vahvasti mukaan. Kansallisten luontotavoitteiden ja luontostrategian laatiminen on esimerkin näkökulmastakin tärkeää ja se tulisi tehdä osallistavasti eri näkökulmat huomioiden. Valtionyhtiöiden ohjauksessa olisi tärkeää edistää tiedeperusteisten ilmastotavoitteiden käyttöönottoa. TKI-toiminnalla on vahvistettava vihreää siirtymää edistäviä toimia.

Ruokajärjestelmän kehittämisessä on huomioitava myös EU:n huoltovarmuus ja ruokaturvan kehittäminen ilmastonmuutoksen muuttaessa tuotanto-olosuhteita esimerkiksi Etelä-Euroopassa. Uusien investointien

kustannustaakan oikeudenmukainen jakaminen on tärkeää. Tällä hetkellä yrityksillä ei ole riittävän tehokkaita tapoja mitata maataloustuotannon päästöjä. Biokaasun tuotannolla voidaan vahvistaa kiertotaloutta ja esimerkiksi suojella vesistöjä tuottaen samalla uusiutuvaa energiaa ja päästövähennyksiä.

Nuorten osallisuutta olisi vahvistettava ennen kaikkea taloutta koskevissa keskusteluissa asiantuntijaroleissa ja tämän todettiin olevan myös nuorten omalla asiantuntemuksellaan ansaitsemaa. Tulevien sukupolvien velkaantumisen ehkäisyssä on tärkeää tarkastella myös koulutus- ja terveystaloutta, ei pelkästään euromääräistä velkaa. Tällä hetkellä talouden leikkaukset kohdistuvat huolestuttavalla tavalla nuorten hyvinvointiin ja tämä kehityskulku tulisi kääntää kokonaisvaltaista kestävyttä ja nuorten etua vahvistavaksi tuomalla nuorten näkökulmaa vahvemmin osaksi valtiontalouden suunnittelua. Puhtaan siirtymän osaajien koulutusta olisi lisättävä, jotta tulevaisuuden työvoimatarpeisiin voidaan vastata. Nuorten aseman turvaaminen ja hyvinvoiva Suomi ovat poliittisesti laajasti jaettu päämäärä, mutta eri puolueilla on erilaisia näkemyksiä parhaista keinoista toteuttaa nämä päämäärät. Nykyinen hallitus jatkaa edellisen työtä oppimisen tuen vahvistamisessa ja on päättänyt toimista esimerkiksi harrastusten tukemiseksi sekä minimoinut laajojen julkisten säästöjen keskellä koulutukseen kohdistuvat säästöt. TKI-toimintaan investoidaan. Ekologisen kestävyuden vahvistamiseksi tarvitaan tehokkaampia toimia Suomessa ja etenkin maailmanlaajuisesti. Suomessa ilmastonmuutos ja luontokato ovat yhteisesti ja laajasti tunnustettuja ongelmia, kun taas joissain muissa maissa niitä ei sellaisina pidetä.

Varapuheenjohtaja Saana Ylikruuvi kiitti toimikuntaa yhteistyöstä kuluneen vuoden aikana. Työpuheenjohtajistossa on vahvistanut osallisuuden tunnetta. Nuorten Agenda2030 -ryhmä ja NUOLI ovat keskeisiä toimijoita toimikunnan tukena ja niiden on tärkeää ravistella ja kannustaa muuta toimikuntaa kohti entistä päättäväisempää kestävä kehityksen työtä.

Osallistujia kannustettiin kirjaamaan mahdolliset vastaamattomat kysymykset Mentimeteriin. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.35.